

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖-๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๔ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕
และมาตรา ๔๑ หรือไม่

ศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลฎีกาส่งคำร้องของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จำนวน ๒ คำร้อง ดังนี้

คำร้องที่ ๑ พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา
กรุงเทพใต้ ๒) โจทก์ และหม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล โจทก์ร่วม ได้ยื่นฟ้องบริษัท แมเนเจอร์
มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำเลยที่ ๑ โดยนายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ จำเลยที่ ๒ ต่อศาลอาญา
กรุงเทพใต้ ในฐานะความร่วมมือกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๘ และมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
(ฉบับที่ ๑๑) พุทธศักราช ๒๕๓๕ มาตรา ๓ และมาตรา ๔ และพระราชบัญญัติการพิมพ์
พุทธศักราช ๒๕๕๔ มาตรา ๔๘

ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ดำเนินการพิจารณาจนเสร็จสิ้นแล้ว จึงนัดฟังคำพิพากษา ในวันที่ ๕
มีนาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยทั้งสองได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ว่า
พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๓ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้
โดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น คดีนี้จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล

LIRT

ตามกฎหมายโดยมีจำนวนที่ ๒ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์เป็นบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การโฆษณา ทั้งบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้บทบาทของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงตามภารกิจของผู้ประกอบวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ได้พัฒนามาจากบทบาทใน การเสนอข่าวมาเสนอความคิดเห็น กระทั่งเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของแผ่นดิน การเสนอข่าวที่พาดพิงถึงบุคคลสาธารณะ จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ได้บัญญัติให้เสรีภาพในการเสนอข่าว และการมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการ แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ ซึ่งสื่อมวลชน ได้จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นการกำกับและดูแลโดยใช้มาตรการลงโทษทางสังคมด้วย การที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์ นอกจาก หนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณาบทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้อง รับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ

ในกรณีแห่งหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และ ถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย”

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ ดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในกรณีที่บรรณาธิการ ไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์แต่ต้องรับผิดชอบเป็นตัวการด้วยโดยผลของบทบัญญัตินี้ ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ บัญญัติให้ผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นตัวการ คือ กรณีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบเป็นตัวการด้วยโดยการกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของบรรณาธิการ นอกจากนี้การใช้บังคับพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ทำให้ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน จะเกิดความหวาดระแวง ขาดความกล้าหาญที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงที่ประชาชนควรได้รับรู้ ผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีขอให้ลงโทษเพียงแก่บรรณาธิการผู้เดียวโดยไม่ประสงค์เอาผิดกับผู้ประพันธ์ เพราะประสงค์ก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่บรรณาธิการเพื่อปิดกั้นการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไม่ให้แสดงความคิดเห็นให้ประชาชนได้รับรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงยื่น

คำร้องต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ให้รื้อการพิจารณาไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

โจทก์ร่วม (หม่อมราชวงศ์จตุมงคล โสณกุล) ได้ยื่นคำคัดค้านคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สรุปว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาที่จะประวิงคดีเพราะพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ เป็นบทบัญญัติที่ควบคุมสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ให้เสนอข่าวไปด้วยความเป็นจริง บริสุทธิ์ยุติธรรม การเสนอข่าวใดๆ ที่เป็นความเท็จโดยมีเจตนาใส่ร้าย ป้ายสีให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย จำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ นอกจากนั้น จำเลยทั้งสองยังมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ ซึ่งจำเลยทั้งสองมิได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในข้อกฎหมายซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแต่อย่างใดไม่ แสดงให้เห็นว่า จำเลยทั้งสองยอมรับว่า การกระทำของจำเลยทั้งสองดังกล่าวเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วย ทั้งนี้ จึงไม่มีเหตุอันใดที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเพียงความผิดตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ เท่านั้น คำร้องของจำเลยทั้งสองดังกล่าว จึงฟังได้ว่า มีเจตนาเพื่อประวิงคดีมิให้ได้รับโทษ

โจทก์ (พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด) ได้ยื่นคำคัดค้านคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สรุปว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ และยังใช้บังคับได้ ทั้งนี้ เพราะมาตรา ๔๘ เป็นบทกฎหมายว่าด้วยเรื่องความรับผิดชอบและเอาโทษตัวการซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ซึ่งได้กระทำตามกฎหมายอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาตรา ๘๓ ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลจักต้องได้รับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งกฎหมายอาจกำหนดโทษหรือเอาโทษแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นตัวการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน หรือยกเว้นโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด หรือลงโทษให้น้อยกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือลงโทษให้มากกว่าตัวการคนอื่น โดยอาศัยฐานะ อาชีพ อายุ ความสัมพันธ์ของผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย การบรรเทาผลร้ายหรือโดยมีเงื่อนไขบางอย่างในการเอาโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังเช่นลักษณะของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ ก็ได้

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นสำคัญ ซึ่งตามมาตรา ๔๘ นี้ หาใช่เป็นเรื่องที่บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์มิได้กระทำผิดแล้วกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบหรือรับโทษ หากแต่เป็นเรื่องเอาโทษแก่ ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นตัวการโดยตรง โดยมีเงื่อนไขการได้ตัวผู้ประพันธ์มาลงโทษก่อน ถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ จึงค่อยเอาโทษแก่ ผู้พิมพ์หรือบรรณาธิการ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ การพิมพ์ ฯ บัญญัติไว้ว่า “บรรณาธิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจสอบ แก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ และ “ผู้พิมพ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์ ฉะนั้น บรรณาธิการและผู้พิมพ์ จึงต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนในการที่จะไม่ให้พิมพ์หรือ มีข้อความลงในหนังสือพิมพ์ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิบุคคลซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ เช่น ในเรื่องเกียรติยศ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นในลักษณะเกินเลยความสุจริต เกินเลยความชอบธรรม เกินเลยการติชมด้วยความเป็นธรรม หรือตามครรลองคลองธรรม หรือเกินเลย การแจ้งข่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ และประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ มาตรา ๓๒๘ มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ อันเป็น บทบัญญัติที่เป็นข้อจำกัดในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอข่าวสารของบุคคล ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา และหากบรรณาธิการหรือผู้พิมพ์ เป็นผู้ประพันธ์เสียเองก็ไม่พ้น การต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการแห่งการกระทำผิดนั้น

ศาลอาญากรุงเทพใต้เห็นว่า โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการที่ ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่ง กฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ยังไม่มี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ หรือไม่ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดี ไว้ชั่วคราวและให้ส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ต่อมา นายตุลย์ สิริกุลพิพัฒน์ ผู้ร้อง ได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๘ ขอให้มีการสืบพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและสภาพสังคมในปัจจุบัน ด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา รวมทั้งการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ จำนวนสี่คน คือ นายเชษฐคุณ ไกรฤทธิ นายมานิจ สุขสมจิตร นายบุญเลิศ ชาญุทธเดช และนายบรรเจ็ด สิงคะเนติ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีมติให้ผู้ร้องนำพยานทั้งสี่คน ที่กล่าวอ้างมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อความยุติธรรมให้แจ้งพนักงานอัยการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ ทราบ

ต่อมา ผู้ร้อง ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพิ่มเติม สรุปว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น” คดีนี้ผู้ร้องเป็นบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวโดยทั่วไป เพื่อการรับรู้ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของพลเมืองตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ สื่อมวลชน หลักการของศาลยุติธรรมถือว่าสื่อมวลชนอยู่ในกระบวนการยุติธรรมด้วย เพราะถ้า สื่อมวลชนไม่นำข้อมูลมาเปิดเผยสังคมก็ไม่รับรู้ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์เป็นบุคคล ย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การโฆษณา ทั้งบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของคนสังคมเปลี่ยนแปลงตามภารกิจของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้พัฒนาจากบทบาท ในการเสนอข่าวมาเสนอความคิดเห็น กระทั่งเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจรัฐเพื่อประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของแผ่นดิน การเสนอข่าวที่พาดพิงถึงบุคคลสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ก็ได้บัญญัติกำหนดให้เสรีภาพการเสนอข่าวและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยไม่ตกอยู่ ภายใต้อาณัติของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการ แต่ต้องไม่ขัดต่อ จรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ ซึ่งสื่อมวลชนขานรับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้จัดตั้ง สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้น ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมจริยธรรมวิชาชีพ เป็นการกำกับดูแลโดยใช้ มาตรการลงโทษทางสังคมด้วย ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เพราะกรณีที่บรรณาธิการ ไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์แต่ต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ โดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถูกจำกัด ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๓ บัญญัติให้ผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นตัวการ คือ กรณีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบตัวการ โดยที่การกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของบรรณาธิการด้วย นอกจากนี้การใช้บังคับพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ทำให้ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ประชาชนควรได้รับรู้เพราะผู้อ้างว่าเป็นผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีขอให้ลงโทษบรรณาธิการแต่ผู้เดียว โดยไม่ประสงค์เอาผิดกับผู้ประพันธ์ เพราะประสงค์คุกคามก่อให้เกิดความหวาดกลัวแก่บรรณาธิการ เพื่อปิดกั้นการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ไม่ให้แสดงความคิดเห็นที่มีข้อมูลละเอียดเพียงพอให้ประชาชนได้รับรู้และใช้วิจารณ์พิจารณาเองได้

ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ บทบัญญัติดังกล่าวจึงใช้บังคับไม่ได้ ตามมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ

โจทก์ร่วมยื่นคำร้องคัดค้าน ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ข้อกล่าวอ้างของจำเลยทั้งสองเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ และตีความในข้อกฎหมายเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหาใช่เจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายสูงสุดซึ่งกฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งไม่ได้ การที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะตัวการและในฐานะตัวแทนในกรณีโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์หรือโดยเอกสารอันเป็นความเท็จและมุ่งประสงค์ให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ข้อความที่กล่าวหาลงในสิ่งพิมพ์เป็นความจริงเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย ผู้เสียหายนั้นก็สามารฟ้องร้องต่อศาลได้ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การที่จำเลยทั้งสองขอให้ศาลอาญากรุงเทพใต้รอการพิจารณาไว้ชั่วคราวโดยขอให้ส่งคดีนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โจทก์ร่วมเห็นว่า จำเลยทั้งสองมีเจตนาประวิงคดีกล่าวคือ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น...” เป็นบทบัญญัติที่ให้เสนอข่าวสารโดยเสรี โดยปราศจากการแทรกแซงหรือขู่เข็ญ แต่การเสนอข่าวโฆษณาในสิ่งพิมพ์ ต้องเสนอข่าวด้วยความเป็นจริง หากเสนอข่าวใส่ร้ายป้ายสีให้เกิดความเสียหาย ผู้เสียหายก็ย่อมใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ การใช้สิทธิต่อศาลยุติธรรมซึ่งโจทก์ร่วมเห็นว่า หากจำเลยทั้งสองไม่กระทำความผิดตามฟ้อง และพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ จริง ศาลอาญากรุงเทพใต้ ก็ต้องพิพากษายกฟ้อง แต่ในทางกลับกันหากการกระทำของจำเลย

ทั้งสองเป็นความผิดต่อกฎหมายและไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยทั้งสองกล่าวอ้าง ศาลอาญากรุงเทพใต้ก็ต้องพิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสอง นอกจากนี้ จำเลยทั้งสองได้ละเมิดโดยลงโฆษณาข้อความในเอกสารหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน โดยกล่าวหาให้ร้ายป้ายสีต่อบุคคลอื่นและบุคคลสำคัญของประเทศจนถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลนี้และศาลอื่นเป็นจำนวนมากและถูกพิพากษาลงโทษ แต่ศาลได้ปฎิเสธโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ตลอดมา แต่จำเลยทั้งสอง ก็หาได้หลบจำยังคงเสนอข่าวอันเป็นเท็จ บิดเบือนความเป็นจริงเพื่อมุ่งประสงค์ให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย โจทก์ร่วมเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ จึงไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ซึ่งแจ้งข้อโต้แย้งเกี่ยวกับประเด็นพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ หรือไม่ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา และ สื่อความหมาย ซึ่งคำว่า “บุคคล” ย่อมหมายถึงบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ได้แก่ ประชาชน พนักงาน ลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ และบุคคลในอาชีพอื่นด้วย ซึ่งการจำกัดเสรีภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือสุขภาพของประชาชน กฎหมายดังกล่าว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ และมาตรา ๓๒๘ ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดแสดงความคิดเห็น พูด เขียน หรือสื่อความหมายในทาง “ใส่ความ” ผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสีย ชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องรับผิดโดยมีบทกำหนดโทษไว้ ซึ่งก็แล้วแต่ความหนักเบาของการมีส่วนร่วมกระทำผิดในฐานะตัวการ หรือผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ เป็นต้น

ในหลักของความรับผิดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้”

ฉะนั้น ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว “ในกรณีแห่งหนังสือพิมพ์” ที่ผู้กระทำผิดเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ” ซึ่งตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔ “ผู้พิมพ์” หมายถึง บุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์ “บรรณาธิการ” หมายถึง บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจสอบ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นใดในหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าทั้งผู้ประพันธ์ ผู้พิมพ์ และบรรณาธิการเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบทความหรือข้อความที่ลงในหนังสือพิมพ์หากได้ตัวผู้ประพันธ์และบรรณาธิการแล้ว แต่ถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์จึงให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ เพราะผู้พิมพ์คือ ผู้ซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์ย่อมเกี่ยวข้องกับบทความที่ลงในหนังสือพิมพ์โดยตรงเป็นตัวการอยู่แล้ว มิฉะนั้นแล้วก็จะมีการอ้างบุคคลที่ไม่มีตัวตนเป็นผู้ประพันธ์ตลอดเพื่อให้ผู้พิมพ์พ้นผิด ซึ่งไม่ชอบด้วยเหตุผล

ส่วน “บรรณาธิการ” ย่อมเป็นบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจสอบ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นใดในหนังสือพิมพ์ อันเป็นตัวการในการกระทำโดยตรงอยู่แล้วเหมือนเช่นผู้พิมพ์

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพของพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์เท่านั้น หากไม่มีเสรีภาพจะเสนอข่าวหรือบทความอันละเมิดต่อเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้อื่นที่มีกฎหมายคุ้มครองเช่นกันได้ไม่เว้นแต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๕ ซึ่งบัญญัติว่าการกระทำจะไม่ใช่ความผิด หากผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตเพื่อความชอบธรรมป้องกันตน หรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตน ตามครรลองคลองธรรมในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติกรตามหน้าที่หรือดิชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำได้ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ เป็นบทยกเว้นความผิดของผู้พิมพ์โดยมีเงื่อนไขและเป็นกฎหมายที่ให้โทษแก่ผู้พิมพ์ ไม่มีลักษณะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ แต่อย่างใด

คำร้องที่ ๒ นายชวน หลีกภัย โจทก์ ได้ยื่นฟ้องนายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ เป็นจำเลยที่ ๑ และนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ในข้อหาหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๓ มาตรา ๕๘ มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๘ และมาตรา ๓๓๒ และพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ โดยก่อนได้สวนมูลฟ้องศาลได้อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง สำหรับจำเลยที่ ๒ ต่อมา ศาลชั้นต้น (ศาลอาญากรุงเทพใต้) พิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ มีความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ประกอบพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ ลงโทษจำคุก ๔ เดือน ให้จำเลยที่ ๑ โฆษณาคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์รายวัน รวม ๕ ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกัน ๓ วัน โดยให้จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

จำเลยที่ ๑ ยื่นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็น ให้ลงโทษปรับ จำเลยที่ ๑ เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท อีกสถานหนึ่ง โทษจำคุกของจำเลยที่ ๑ ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี

โจทก์ได้ยื่นฎีกา ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๘ ขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ หนักขึ้น

จำเลยที่ ๑ (ผู้ร้อง) ยื่นฎีกา ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๘ คัดค้านคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ และยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ต่อศาลฎีกาขอให้ศาลรอกการพิจารณา และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงเป็นบทบัญญัติอันใช้บังคับมิได้ ศาลจึงนำบทบัญญัติดังกล่าว มาบังคับแก่คดีไม่ได้ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและสื่อความหมายโดยวิธีอื่น” คดีนี้จำเลยที่ ๑ เป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน โดยหนังสือพิมพ์เป็น สื่อสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวโดยทั่วไป เพื่อการรับรู้ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นของพลเมือง ตามหลักจริยธรรม แห่งวิชาชีพ เป็นผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชน ซึ่งหลักการของสำนักงานยุติธรรมถือว่าสื่อมวลชนอยู่ในกระบวนการ ยุติธรรมด้วย เพราะถ้าสื่อมวลชนไม่นำข้อมูลมาเปิดเผยยังสังคมก็ไม่รับรู้ สื่อมวลชนทำหน้าที่ให้สังคม ได้รับรู้ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์เป็นบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การโฆษณา ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการ โฆษณาสื่อพิมพ์นอกจากในกรณีแห่ง

หนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อาโทษแก่ผู้พิมพ์ด้วย

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เพราะกรณีที่บรรณาธิการไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์แต่ต้องรับผิดชอบเป็นตัวการด้วยโดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถูกจำกัดเพราะบรรณาธิการจะต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ประพันธ์ ผู้โฆษณา โดยที่บรรณาธิการไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์หรือโฆษณาด้วยแต่อย่างใด ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ กำหนดกระวางโทษไว้ว่า ผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นตัวการ คือ กรณีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แต่พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ กำหนดให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบฐานตัวการด้วยโดยที่การกระทำความผิดไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของบรรณาธิการด้วย นอกจากนี้การใช้บังคับพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ทำให้ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนจะเกิดความระแวง ขาดความกล้าหาญอย่างเพียงพอที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงที่ประชาชนควรได้รับรู้ เพราะผู้อ้างเป็นผู้เสียหายจะใช้สิทธิฟ้องคดีขอให้ลงโทษแต่บรรณาธิการผู้เดียวโดยที่ไม่ประสงค์เอาผิดผู้ประพันธ์ “เพราะประสงค์ก่อให้เกิดความหวาดกลัวเพื่อไม่ให้หนังสือพิมพ์เสนอข้อเท็จจริงได้อย่างมีข้อมูลเพียงพอ”

เมื่อพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอให้ศาลฎีกาการพิจารณาพิพากษาไว้ชั่วคราว โดยส่งคดีนี้ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

โจทก์ยื่นคำแก้ฎีกา ลงวันที่ ๑๗ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ และวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ คัดค้านคำฎีกาและคำร้องของจำเลยที่ ๑ ที่ขอให้ศาลฎีกาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ แล้วเห็นได้ว่า ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใดทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพราะแม้ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา ...” ก็ตาม แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง ก็บัญญัติจำกัดกรอบของการแสดง

ความคิดเห็นไว้โดยชัดเจนว่าการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อคุ้มครองเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงของบุคคลอื่น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ที่ได้บัญญัติให้เสรีภาพการเสนอข่าว และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการ แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพซึ่งสื่อมวลชนจากรับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยได้จัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมจริยธรรมแห่งวิชาชีพ อีกทั้ง บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ยังได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ได้บัญญัติไว้ว่า สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ย่อมได้รับความคุ้มครอง การเสนอข่าวแพร่หลายไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้อื่นจะกระทำมิได้ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ก็ได้บัญญัติไว้ด้วยเช่นกันว่า แม้บุคคลจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาก็ตาม แต่เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้อื่น

ดังนั้น แม้จำเลยที่ ๑ ได้หยิบยกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ขึ้นมาอ้างว่า จำเลยที่ ๑ มีสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าว โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการก็ตาม แต่การเสนอข่าวของจำเลยที่ ๑ ก็จะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดในรัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ประกอบด้วย มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๔๑ และมาตรา ๓๔ จึงรับฟังได้ว่า รัฐธรรมนูญ แม้จะมีเจตนารมณ์ชัดเจนที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่สื่อมวลชน รวมตลอดถึงบุคคลทั่วไปในการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระก็ตาม แต่การเสนอกระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้อื่น กล่าวคือ จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง ของบุคคลอื่น ซึ่งก็คือประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะหมิ่นประมาท มาตรา ๓๒๖ มาตรา ๓๒๗ และพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๗ นั้นเอง

พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๗ เป็นกฎหมายพิเศษที่บัญญัติขึ้นเพื่อเอาผิดกับผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นจากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ที่เป็นการหมิ่นประมาท

ใส่ความผู้อื่น เป็นผลให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายแก่ชื่อเสียง ทั้งนี้โดยข้อความที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวหมิ่นประมาทใส่ความผู้อื่นนั้น ปกติแล้วจะเป็นไปในรูปของการเสนอข่าว โดยไม่ปรากฏว่า ใครคือผู้ประพันธ์ หรือแม้แต่บทความในหนังสือพิมพ์ที่มีข้อความหมิ่นประมาทใส่ความผู้อื่น ผู้ประพันธ์ในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่แทบทุกฉบับ ไม่เคยใช้นามจริง แต่จะใช้นามแฝงหรือนามปากกาทั้งสิ้น และแม้ว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายจากบทความหรือการเสนอข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นจะขอทราบความจริงจากบรรณาธิการผู้พิมพ์หรือผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ดังกล่าวว่า ใครคือผู้ประพันธ์ ก็จะไม่ได้รับการปฏิเสธทุกครั้ง ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ยากและพันวิสัยที่ผู้เสียหายจะสามารถดำเนินคดีกับผู้ประพันธ์หรือผู้เขียนข้อความดังกล่าวเหล่านั้นได้ เพราะไม่ทราบว่าบุคคลผู้นั้นคือใคร ด้วยเหตุผลดังกล่าวพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ จึงได้บัญญัติให้บรรณาธิการต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการ อันเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สอดคล้องกับความเป็นธรรมอย่างยิ่ง ในอันที่จะป้องกันเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ บทบัญญัติดังกล่าวยังได้บัญญัติไว้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง ที่ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อกระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิดชอบ แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”

หากไม่มีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ ผู้เสียหายที่ถูกหมิ่นประมาทใส่ความจากการเสนอข่าวอันเป็นเท็จของหนังสือพิมพ์ หรือจากบทความต่าง ๆ ของผู้ประพันธ์ ซึ่งใช้นามแฝงในหนังสือพิมพ์ ก็ไม่อาจนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้แต่อย่างใดทั้งสิ้น อีกทั้งยังเป็นช่องทางให้หนังสือพิมพ์ที่มีพฤติการณ์ประพฤติดังกล่าวอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเสนอข่าว หรือบทความหมิ่นประมาทใส่ความผู้อื่นได้โดยไม่มีความคิด ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคม และเป็นเรื่องที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้บรรณาธิการต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการแม้จะไม่มีเจตนาก็ตาม ก็ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ผู้กระทำได้ไม่ต้องรับผิดชอบ แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เช่น พระราชบัญญัติศาลทหาร แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๑๖ บัญญัติไว้ว่า กรณีที่ผู้ยื่นคำขอเสียภาษีไม่ตรงความจริง โดยไม่รู้ว่า เป็นความจริง ผู้กระทำก็มีความผิด หรือประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐๔ บัญญัติไว้ ด้วยเช่นกันว่า

“การกระทำความผิดหลุโทษ ตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด...” ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ได้บัญญัติไว้อีกเช่นกันว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าว สอดคล้องกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้...”

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะที่ยำเลยที่ ๑ เป็นบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ และผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ ผู้จัดการ ได้เสนอข่าวหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์ และขณะนั้นพระราชบัญญัติ การพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้จำเลยที่ ๑ ในฐานะบรรณาธิการผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการ จึงต้องมีความผิดตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ดังที่ศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์วินิจฉัย

พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ จึงมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลที่เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ และมีใช่เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ตรงข้ามกลับเป็นบทบัญญัติที่ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้สุจริตที่ได้รับความสะดวกต่อชื่อเสียงจากการเสนอข่าวหรือบทความของหนังสือพิมพ์ แล้วยังมีเจตนารมณ์สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในหมวดที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกประการ อีกทั้งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ได้บังคับใช้จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๖๔ ปีมาแล้ว อันเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ประกาศใช้ รวม ๑๖ ฉบับ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญทุกฉบับก็ได้บัญญัติข้อความเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ และนอกจากนี้ ศาลยุติธรรมก็ได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ ไว้หลายคดี โดยเฉพาะศาลฎีกายังได้เคยวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายในส่วนนี้ไว้ด้วยเช่นกัน ดังที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖๓/๒๕๒๒ ซึ่งวินิจฉัยว่า “ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ เห็นได้ชัดว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งให้บรรณาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะตัวการในข้อความที่ลงในหนังสือพิมพ์ที่ตนเป็นบรรณาธิการ”

แม้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ไม่ได้เขียนข้อความที่หมิ่นประมาท ใส่ความผู้ร้องคัดค้านก็ตาม แต่เมื่อพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ บัญญัติไว้

โดยแจ้งชัดให้บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาต้องรับผิดชอบ แม้จะไม่มีเจตนาก็ตาม จำเลยที่ ๑ จึงต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ฯ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่จะใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อจำเลยที่ ๑ ได้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ โดยที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน จึงให้รอการพิจารณาและส่งความเห็นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และมีหนังสือแจ้งให้นายชวน หลีกภัย หากประสงค์จะชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้ภายในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เนื่องจากคำร้องทั้งสองมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นประเด็นเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาวินิจฉัยไว้ด้วยกัน

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับฟังคำชี้แจงแสดงความคิดเห็นของนายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ ผู้ร้อง นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ นายบุญเลิศ ชาญยุทธเดช และนายบรรเจิด สิงคะเนติ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ สรุปได้ดังนี้

นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ นายกสภานายความ และที่ปรึกษากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้ความเห็นสรุปได้ว่า บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาต้องมีความเป็นอิสระเมื่อเอกชนถูกละเมิดสิทธิก็สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีในทางแพ่ง และดำเนินการตามจรรยาบรรณของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ คนที่เป็นบรรณาธิการไม่ควรจะถูกดำเนินคดีอาญารูปเป็นตัวการ เพราะการเป็นตัวการเท่ากับว่าบังคับให้บรรณาธิการเป็นเจ้าของคดี นั่นคือ เป็นเสมือนหนึ่งว่าบรรณาธิการเป็นคนเขียนบทความเองในบางประเทศกองบรรณาธิการไม่ต้องรับผิดชอบต่อข่าวที่เสนอในการกระทำความผิดในส่วนที่ถือว่าบรรณาธิการเป็นตัวการเห็นว่า กว้างเกินไปและจะทำให้ความเป็นอิสระน้อยลง หากมีการแก้ไขกฎหมายเรื่องค่าสินไหมทดแทนใหม่ เป็นค่าสินไหมในเชิงค่าปรับเชิงลงโทษก็สามารถจะลงโทษกับหนังสือพิมพ์ได้ เหมือนกับว่านำคดีอาญาซึ่งมีโทษปรับมารวมอยู่ในทางแพ่ง

นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ ผู้ร้อง บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันและหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ ให้ความเห็นสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ เป็นกฎหมายที่ล่าช้าที่ผ่านมาวงการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยได้เรียกร้องให้เลิกกฎหมายฉบับนี้มาหลายครั้ง จนกระทั่งเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ สมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย มีความเห็นว่า ควรยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ และยกร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเรียกว่า พระราชบัญญัติจดทะเบียนการพิมพ์ จวบจนปัจจุบันก็ยังมิได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา มีภาระหน้าที่จะไปตรวจข่าวทุกข่าวเป็นไปไม่ได้ ต้องมีบรรณาธิการหัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว หรือผู้รับผิดชอบอื่นดูแล หรือเวลาเสนอข่าวแล้วพาดพิงถึงผู้ใดให้ได้รับความเสียหาย ก็ต้องไปชี้แจงทำความเข้าใจ บรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้เสียหายในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันสื่อมวลชนมีเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ กำหนดให้สื่อมวลชนต้องตรวจสอบอำนาจรัฐ สื่อมวลชนต้องเป็นอิสระ ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ความเป็นธรรม และเสนอข่าวตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ใด บรรณาธิการไม่สามารถบังคับคอลัมน์นิสต์ว่าห้ามเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ การที่กฎหมายกำหนดให้บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาต้องรับผิดชอบทางอาญาเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง การรับผิดชอบทางอาญาคนที่ลงมือกระทำความคิดนั้นจะต้องได้รับโทษ แต่ความผิดของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยต้องรับผิดชอบแทนคนเขียน รับผิดชอบแทนนักข่าวจึงเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง เพราะการรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบทางแพ่งทำได้ รับผิดชอบทางปกครองได้ แต่รับผิดชอบทางอาญาในต่างประเทศไม่มีการกระทำกัน เมื่อรัฐธรรมนูญให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ การกำหนดให้บรรณาธิการต้องมารับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๕๘ จึงเป็นเรื่อง ไม่ถูกต้อง

นายบุญเลิศ คชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน ให้ความเห็น สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ให้เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะแขนงใดทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กิจการหนังสือพิมพ์ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและการแสดง ความคิดเห็นไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าของหรือผู้บังคับบัญชา รัฐธรรมนูญต้องการให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นกิจการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารของประชาชน การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจะต้องมีจริยธรรมคอยกำกับจิตสำนึกของ คนทำงานด้านนี้ การบริหารกิจการหนังสือพิมพ์ ซึ่งปัจจุบันเป็นอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ มีพนักงานจำนวนมากต้องทำงานด้วยความรวดเร็ว ในทางปฏิบัติ

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาไม่สามารถจะมากำกับหรือตรวจสอบดูข่าวแต่ละชิ้นได้ การให้บรรณาธิการมารับผิดทางอาญา โดยถือเป็นผู้เสมือนตัวการนั้นไม่เห็นด้วย ซึ่งถ้าจะให้เกิดความเป็นธรรม ควรจะต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง ไม่ควรมีโทษจำคุก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผู้ดำรงตำแหน่งถือเป็นบุคคลสาธารณะ นอกจากจะมีจริยธรรม คุณธรรมกำกับการพูด การใช้อำนาจต่าง ๆ แล้ว สังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจนั้นด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ฉะนั้นการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ ประชาชนต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องให้ข่าวต่อประชาชน รวมทั้งการตรวจสอบตีพิมพ์การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเฉพาะบุคคลสาธารณะ

นายบรรเจ็ด สิงคะเนติ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความเห็นสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ กำหนดว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ชัดเจนโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง เพราะฉะนั้นจะต้องพิจารณาถึงขอบเขตสิทธิและเสรีภาพ และความผูกพันว่ามีขอบเขตแค่ไหน และผูกพันองค์กรทั้งหลายที่ใช้อำนาจอย่างไร พระราชบัญญัติทั้งหลายจะต้องอยู่ในขอบเขตของมาตรา ๓๕ ซึ่งโดยหลักแล้วสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญผูกพันอำนาจรัฐจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ การใช้เสรีภาพอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ไม่มีทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ ได้ เมื่อใดที่ใช้เสรีภาพเกินกรอบตามรัฐธรรมนูญ จึงจะเป็นการละเมิด เป็นหมิ่นประมาท

กรณีการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มีโอกาสไปขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ได้ เนื่องจากสิทธิของบุคคล ครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ เป็นเสรีภาพที่มีเงื่อนไข ซึ่งตามวรรคสองบัญญัติมิให้กระทบต่อความมั่นคง ต่อชื่อเสียงนั้นไม่ได้ ในขณะที่สิทธิของบุคคลเป็นสิทธิที่ไม่มีเงื่อนไข เพราะฉะนั้นเมื่อสิทธิสองส่วนนี้ขัดกัน ต้องถือว่าสิทธิส่วนบุคคลตามมาตรา ๓๔ ต้องมาก่อน

การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ สื่อมวลชนต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ในกรอบของวิชาชีพแล้วแต่ยังต้องรับผิดชอบนั้นอาจเป็นการตีความบทบัญญัติมาตรา ๔๘ ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ แต่ต้องคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในอีกด้านหนึ่ง ถ้าเขาเสียหายจริงก็น่าจะมีการฟ้องร้องได้ มีแนวคิดหลายประเทศที่เห็นว่า บรรณาธิการไม่ควรรับผิดชอบทางอาญาแต่มีกรณีการใช้นามปากกาของคอลัมนิสต์ ซึ่งไม่สามารถที่จะหาผู้รับผิดชอบได้ ตรงนี้จะเป็นปัญหาการตีความบทบัญญัติมาตรา ๔๘ จะต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๕ ด้วย ในหลายประเทศมีเสรีภาพกว้างขวาง โดยใช้แนวทางไม่เอาผิดในทางอาญาแต่อาจจะรับผิดชอบในทางแพ่งแทน

นายบัณฑิต สิริพันธ์ และนายไพบูลย์ โพธิ์น้อย ทนายความของโจทก์ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยมีข้อความเช่นเดียวกับคำคัดค้านคำร้องของจำเลยที่ ๑ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หากพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมก็ต้องยกปัญหานี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ มาช้านานแล้ว แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ มิใช่เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมจึงพิจารณาพิพากษาคดีหมิ่นประมาทในคดีที่บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ตกเป็นจำเลย โดยหยิบยกบทบัญญัติมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ ขึ้นมาปรับใช้บังคับลงโทษแก่จำเลยผู้เป็นบรรณาธิการมาแล้วนับไม่ถ้วน ในปัจจุบันมีคดีที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลายฉบับถูกผู้เสียหายฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาทคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลยุติธรรม เป็นจำนวนมากหลายคดี โดยโจทก์ต่างก็ขอให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยในฐานะบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ และผู้โฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ และตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ทั้งสิ้น ในระหว่างพิจารณาก็ไม่เคยปรากฏว่ามีจำเลยในคดีใดเลย ที่ร้องขอให้ศาลส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ จึงมิใช่บทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

ต่อมา วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับฟังคำชี้แจงแสดงความเห็นของ พลตำรวจตรี อรรถชัย เกิดมงคล ผู้บังคับการกองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

พันตำรวจโท สุทธิพงษ์ แจ็งอริยวงศ์ รองผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ ๔ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ในฐานะผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๕๔

พลตำรวจตรี อรรถชัย เกิดมงคล ผู้บังคับการอำนวยการกองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีความเห็นโดยสรุปว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ แม้จะรับรองว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นก็ตาม แต่ตามวรรคสอง ก็สามารถจำกัดสิทธิได้โดยบัญญัติของกฎหมายเพื่อความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพหรือเพื่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔๘ อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสอง นี้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ วรรคสี่บัญญัติห้ามเจ้าหน้าที่ตรวจเซ็นเซอร์ข่าวหรือบทความก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ เมื่อห้ามเจ้าหน้าที่ดำเนินการดังนี้ ความรับผิดชอบในการตรวจก็เป็นารับผิดชอบของบรรณาธิการ ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ มาตรา ๔ ซึ่งระบุให้บรรณาธิการเป็นบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ ส่วนมาตรา ๔๑ แม้ว่าจะให้เสรีภาพในการเสนอข่าว แต่ว่าก็ต้องอยู่ในข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ที่รับรองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งยังสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ที่บัญญัติให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและได้ลงโทษไว้

พันตำรวจโท สุทธิพงษ์ แจ็งอริยวงศ์ รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ๔ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ให้ความเห็นสรุปได้ว่า บรรณาธิการคือบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นใดในหนังสือพิมพ์ ดังนั้น บรรณาธิการและผู้พิมพ์ตามหน้าที่หรือตามคำนิยามของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๗ จะต้องตระหนักและรับผิดชอบในหน้าที่และการกระทำของตนเองอยู่แล้ว ในการที่จะไม่ให้มีการพิมพ์หรือโฆษณาข้อความที่ลงในหนังสือพิมพ์ อันเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น ซึ่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ วรรคสอง และมาตรา ๔๑ และประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๒๖ ถึงมาตรา ๓๓๐ อยู่แล้ว ดังนั้น เสรีภาพของหนังสือพิมพ์มีได้ แต่ต้องไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวของบุคคลอื่นด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาข้อเท็จจริง ตรวจสอบเอกสาร และรับฟังพยานบุคคล เสร็จสิ้นแล้ว มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ หรือไม่

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๔ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

มาตรา ๔๑ พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ย่อมมีเสรีภาพเช่นเดียวกับพนักงานหรือลูกจ้างของเอกชน ตามวรรคหนึ่ง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๓ ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่เข้าร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒๘ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียงหรือการกระจายภาพ หรือโดยการทำ การป้ายประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๔๘ เมื่อมีความผิดนอกจากที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้นด้วยการโฆษณาสิ่งพิมพ์นอกจากหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์ซึ่งตั้งใจให้โฆษณาบทประพันธ์นั้นต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ

ในกรณีแห่งหนังสือพิมพ์ ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เห็นว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แต่เสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว มิให้มีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิดังกล่าวไว้ด้วย เห็นได้ว่า แม้บุคคลหรือสื่อมวลชนจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา แต่ก็ต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะอีกบทหนึ่งที่กำหนดให้ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย ที่บัญญัติเช่นนั้น เพราะผู้ประพันธ์มักจะใช้นามปากกาหรือนามแฝง ซึ่งยากที่จะได้ตัวมาดำเนินคดี สำหรับผู้พิมพ์นั้นตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔ ได้นิยามว่า เป็นบุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์ คำว่า บรรณาธิการ ได้นิยามว่า เป็นบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจสอบ แก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นในหนังสือพิมพ์ เห็นได้ว่า ทั้งผู้พิมพ์และบรรณาธิการเป็นผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับบทความในสิ่งพิมพ์ จึงสมควรเข้ามารับผิดชอบร่วมกัน หากข้อความในสิ่งพิมพ์ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น พระราชบัญญัติการพิมพ์ ๑ มาตรา ๔๘ ตอนท้ายที่บัญญัติว่าถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์

ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ... เป็นบทบัญญัติที่ผ่อนคลายให้แก่ผู้พิมพ์อยู่พอสมควร การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้พิมพ์และบรรณาธิการ มีหน้าที่จัดการและรับผิดชอบการพิมพ์ การตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นในหนังสือพิมพ์ วัตถุประสงค์ประการหนึ่ง คือ เพื่อมิให้มีการตีพิมพ์ข้อความที่ไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือสิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น และเมื่อกฎหมายได้กำหนดให้มีหน้าที่กระทำการดังกล่าวแล้ว หากผู้พิมพ์และบรรณาธิการไม่ได้มีการตรวจสอบ คัดเลือกหรือควบคุม โดยปล่อยให้ข้อความตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่นในลักษณะเกินเลยจากความเป็นจริงและมีได้ติชมด้วยความเป็นธรรม ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ บัญญัติรับรองไว้ กฎหมายให้ถือว่าผู้พิมพ์และบรรณาธิการได้กระทำการโดยดเว้นที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ วรรคห้า ต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ มีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฯ มาตรา ๔๘ วรรคสอง บัญญัติเกี่ยวกับผู้ประพันธ์ ผู้พิมพ์ หรือบรรณาธิการ ที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ย่อมมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและความคิดเห็นที่ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญ และต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ หากได้มีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยมิได้มีกรอบของกฎหมายหรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพควบคุมกำกับไว้แต่อย่างใด และโดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว และรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ อีกทั้งจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ของสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสภา

การหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้กำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ว่า การเสนอข่าว ภาพ หรือแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ต้องเสนอข่าวแต่ความเป็นจริง ละเว้นการ ต่อเติมเสริมแต่ง หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วน ต้องไม่แต่งเติม เนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง และต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะ ความลำเอียง หรืออคติ จนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง เป็นต้น ที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ วรรคสอง กำหนดให้ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบ เป็นตัวการ และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อำนาจแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วยเป็นการบัญญัติถึงความรับผิดชอบ ของบุคคลดังกล่าวไว้ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ ไม่เกี่ยวกับพนักงานหรือลูกจ้าง ของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ มีเสรีภาพในการเสนอข่าวแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติ การพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๘ คน คือ นายอุระ หวังอ้อมกลาง นายสุวิทย์ ชีระพงษ์ นายจิระ บุญพจนสุนทร พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธิ สุทธิสมบุรณ์ นางเสาวนีย์ อิศวโรจน์ และนายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ เห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๑

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๒ คน คือ นายนพดล เสงเจริญ เห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ เฉพาะข้อความในวรรคหนึ่งที่ว่า “...ถ้าผู้ประพันธ์ไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อำนาจแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการ” และข้อความ ในวรรคสองว่า “...และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อำนาจแก่ผู้พิมพ์เป็นตัวการด้วย” ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ ประกอบมาตรา ๓๒ จึงใช้บังคับมิได้ ส่วนวรรคสอง ข้อความที่ว่า “...ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นตัวการ” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๑ และนายมงคล สระภูมัย เห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๑๖ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ และ มาตรา ๕๑ แต่อย่างใด

นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายนพดล เสงเจริญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระภู่น	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอภัย จันทนจุลกะ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ